

SAMMANFATTNING AV RISK- BEDÖMNINGEN AV SANKTIONERNA I LAGEN OM PENNINGTVÄTT

INNEHÅLL

1.	ALLMÄNT	3
2.	SANKTIONER.....	5
3.	MÖJLIGA SANKTIONSRISKER FÖR EN RAPPORTERINGSSKYLDIG PENNINGSPELSSAMMANSLUTNING	6

1. ALLMÄNT

Den partiella reformen av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017, i fortsättningen lagen om penningtvätt) trädde i kraft den 31 mars 2023. Syftet med denna partiella reform är att stärka sanktionskontrollen och efterlevnaden av frysningens beslut.

Enligt 3 kap. 16 § 1 mom. i lagen om penningtvätt ska den rapporteringsskyldiga som en del av de i detta kapitel föreskrivna åtgärder som anknyter till kundkontroll ha effektiva verksamhetsprinciper, förfaranden och intern kontroll för att säkerställa att den rapporteringsskyldiga iakttar de förpliktelser som följer av:

- 1) de förordningar som utfärdats med stöd av artikel 215 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och de förordningar av statsrådet som avses i 1 § och 2 a § 1 mom. i lagen om uppfyllande av vissa förpliktelser som grundar sig på Finlands medlemskap i Förenta Nationerna och Europeiska unionen (659/1967) och
- 2) beslut som meddelats med stöd av 2 b § i den lag som nämns i 1 punkten och beslut som meddelats med stöd av lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013) (frysningens beslut).

Enligt regeringens förslag till ändring av lagen om penningtvätt (RP 323/2022 rd) skulle effektiva verksamhetsprinciper, förfaranden och intern kontroll innebära sådana åtgärder som de rapporteringsskyldiga har möjlighet att upptäcka och förhindra verksamhet som strider mot sanktionsbestämmelser och frysningens beslut. Dessa åtgärder omfattar till exempel identifiering och identitetskontroll av kunden, inhämtande av information om kunden och kontinuerlig uppföljning av kundförhållandet samt jämförelse av uppgifter om kunden med aktuella sanktionsbestämmelser och frysningens beslut och frysning av de tillgångar som anges i dem. När de rapporteringsskyldiga skapar effektiva verksamhetsprinciper, förfaranden och interna kontroller kan de dimensionera dem med beaktande av bland annat verksamhetens omfattning, geografiska utsträckning samt arten och omfattningen av de produkter och tjänster som de tillhandahåller.

Denna bilaga till tillsynsmyndighetens riskbedömning kompletterar det allmänna avsnittet av den tillsynsspecifika riskbedömningen enligt lagen om penningtvätt, som ursprungligen offentliggjordes den 29 januari 2021 och som har uppdaterats parallellt med denna bilaga om sanktioner. Bilagan till riskbedömningen utarbetades under januari–februari 2024 och i riskbedömningsarbetet ingick sakkunniga på penningtvätt som arbetade i gruppen för tillsyn över lotteriförvaltningens penningspelsverksamhet. Denna bilaga till riskbedömningen ska granskas tillsammans med det allmänna avsnittet i den tillsynsspecifika riskbedömningen som publicerades 2021 och som nu har uppdaterats.

I denna offentliga bilaga behandlas på basis av Polisstyrelsens lotteriförvaltnings riskbedömning de mest betydande sanktionsriskerna i samband med allmänt penningspel och därmed sammanhängande kundkontroll enligt lagen om penningtvätt. Bedömningen av riskernas betydelse och därmed de viktigaste risker som behandlas i denna bilaga grundas på en riskanalys som, utöver expertkunskapen, i tillämpliga delar har utnyttjat nationella och internationella källor till penningspel och internationella sanktioner. Syftet med sammanställningen av de största riskerna är att visa hur den myndighet som övervakar genomförandet av penningspelen ser på de olika risksituationerna när det gäller att ta hänsyn till sanktionsbestämmelser och frysningens beslut i samband med anordnandet av penningspel och i processerna för att känna kunderna i penningspelssammanslutningen. Bilagan tar dock inte ställning till

eventuella hanteringsmetoder som i dag används i penningspelsverksamheten eller åtgärder som beaktats eller inte beaktats i den för att förhindra och avslöja missbruk eller brott.

Syftet är att beskriva faktorer och situationer som kan utgöra en risk för penningtvätt av brottsligt förvärvade medel genom penningspel. Målet med riskbedömningen är att skydda penningspelare mot missbruk och för sin del förhindra att olagligt förvärvade medel används i penningspel. I denna riskbedömning granskas riskerna med penningspel i anslutning till sanktionsbestämmelserna, både när det gäller penningtvätt och förhindrande av finansiering av terrorism.

2. SANKTIONER

Enligt Polisstyrelsens uppfattning gäller de effektiva verksamhetsprinciper, förfaranden och interna kontroller som avses i 3 kap. 16 § i lagen om penningtvätt och som uttryckligen hänför sig till den rapporteringsskyldigas, det vill säga i detta fall penningspelssammanslutningens penningspelsskunder, som för närvarande alla är Veikkaus Ab:s förmånskunder och Casino Helsinkis kunder. Utöver detta ska den rapporteringsskyldiga dock vid anordnandet av penningspelssammanslutning beakta sanktionsbestämmelserna också när hen ingår samarbetsavtal om anordnandet av penningspel med utländska aktörer.

Den rapporteringsskyldiga ska för närvarande beakta internationella sanktioner som grundar sig på bestämmelser i förordningar som antagits med stöd av artikel 215 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och bestämmelser i statsrådsförordningar som avses i 1 § och 2 a § 1 mom. i lagen om uppfyllande av vissa förpliktelser som grundar sig på Finlands medlemskap i Förenta Nationerna och Europeiska unionen (659/1967), nedan *sanktionsbestämmelser*. Utöver dessa sanktioner är de identifierade risker som beaktas i denna bilaga till riskbedömningen i praktiken också jämförbara med de identifierade riskerna för frysningsbeslut enligt 3 kap. 16 § i lagen om penningtvätt.

Sanktioner som administreras av Förenta staternas Office of Foreign Assets Control (OFAC) är bindande för amerikanska aktörer eller aktörer som verkar i Förenta staterna, men är inte som sådana bindande för europeiska eller icke-amerikanska företag som är verksamma inom EU. En penningspelssammanslutning som är verksam i Finland kan därför självständigt besluta om den ska följa sanktionerna i sin verksamhet eller inte.

3. MÖJLIGA SANKTIONSRISKER FÖR EN RAPPORTERINGSSKYLDIG PENNINGSPELSSAMMANSLUTNING

En rapporteringsskyldig penningospelssammanslutning enligt lagen om penningtvätt ska beakta de sanktioner som föreskrivs i lagens 3 kap. 16 § som en helhet, även om det i praktiken när det gäller fysiska personer som är kunder hos sammanslutningen ofta torde vara fråga om olika finansiella sanktioner och inte till exempel om begränsning av diplomatiska förbindelser med mera. Vid sanktionskontrollen ska den rapporteringsskyldiga använda sig av aktuella sanktionsförteckningar, såsom Europeiska kommissionens konsoliderade förteckning över personer, grupper och sammanslutningar på vilka EU:s ekonomiska sanktioner tillämpas.

För närvarande finns det ett legalt ensamrättssystem för penningspel i Finland och därför kan endast Veikkaus Ab lagligen erbjuda penningspel. Veikkaus Ab:s penningspelskunder kan vara endast fysiska personer med finsk personbeteckning och hemort i Finland. Detta kan anses ha en effekt som minskar sanktionsrisken i samband med finländsk penningspelsverksamhet, varför det för närvarande inte anses särskilt sannolikt att det finns någon risk för sanktioner inom penningspelsverksamheten. Konsekvenserna kan dock bli betydande om risken förverkligas, eftersom detta kan innebära både penningtvätt och finansiering av terrorism.

De viktigaste identifierade riskerna i samband med sanktioner och frysningsbeslut som identifierats i penningspelsverksamheten är person-, system- och kundrisker. Reformen av lagen om penningtvätt när det gäller obligatorisk reglering av kundkontroll är relativt ny, så det är möjligt att funktionsbrister i fråga om personers kunskap och i fråga om de system som behövs för verksamheten förekommer. De personer som övervakar verksamheten ska vara utbildade för att förstå grunderna för internationella sanktioner och de ska förstå hur de ska agera när de träffar på eventuella fall som finns med på sanktionslistan. Detta kräver effektiva interna processer av den rapporteringsskyldiga för att lagens krav på effektiva verksamhetsprinciper, förfaranden och intern kontroll ska anses vara uppfyllt. Av väsentlig betydelse är förutom att öka personalens kunskaper även att den rapporteringsskyldigas interna ansvarsfördelning vid ordnandet av sanktionskontrollen har beaktats. Det är inte motiverat att ordna sanktionskontrollen så att endast en person ansvarar för den i en situation där den rapporteringsskyldigas affärsverksamhet är betydande både i fråga om antalet kunder och omsättningen.

Systemriskerna kan ses som en annan betydande risk vid övervakningen av sanktioner i penningspelsverksamhet. Effektiv övervakning av sanktioner kräver effektiva och uppdaterade system som effektivt och tillförlitligt kan hantera data från sanktionslistor och den rapporteringsskyldigas kundsystem. För att kunna lita på systemens funktion i detta avseende bör systemens funktion utvecklas och testas regelbundet. Systemen bör göra det möjligt att effektivt övervaka sanktioner i situationer där en ny kund är på väg att registrera sig i den rapporteringsskyldigas system. På samma sätt bör övervakningen ordnas så att den fortlöpande övervakningen av kunderna kan genomföras på ett sätt som gör det möjligt att upptäcka eventuella registrerade kunder på sanktionslistan så snabbt som möjligt. Polisstyrelsen anser att den fortsatta uppföljningen av kunder i penningspelsverksamheten avseende övervakningen av sanktioner skulle vara i realtid om övervakningen genomfördes minst en gång per dygn.

I denna bilaga till tillsynsmyndighetens riskbedömning beaktas inte det pågående lagprojekt som syftar till att reformera penningspelsverksamheten så att den blir koncessionsbaserad.